

Marci.

sammelde sich mit de ouersten ende name tac.
 en gouer voell godes den bewarere seggende.
 Segget dat sin nu zere sin gekome i der nacht
 en hebben gestale do wy sliepe en off dyt wert
 gehoert van den richter wy wyllen en vnder-
 wysen dat gy vry sint sy nemē dat golt en de
 de. also se were geleert ende dit wort is verne
 meret by de iode bys an desen tegenwoordyge
 dach. sonder dye elf uigere gingen hin in gali
 lea aen de berch * thabor. I dar hin se ihus had

geschickt se seggen en en anbeden en sunder ein
 deell van de de twiuelde ihus nekede sich to en
 en sprak myt en seggende my is gegeuen al ge
 walt in de hemell en vp der erde Darumb gaet
 vit ende leret allen volk en dopet se in de name
 des vaders des sons en des hiligen geyst. leret
 se to behoden all dink * va mynen sacramēte. I
 de ik uw heb gebaden nu siet ik bin myt uw al
 dye dage bys to der volendinge der werlt.
 Hye eydt dat ewageliu Marci des ewageliste

Hye begint de vorede ouer Marci

Marcus dye vyuerkare ewangeliste
 gades ein soen petri in der doepe. en
 oek ein iunger in der gotliker rede.
 hy had volvoert de presterlike staet
 in ysel en na de vleysche is hy geweest ein leu-
 te ey dar na als hy bekijet was to de gelouen
 cristi do beschreeff hy dat ewageliu in de wal-
 sche lande en in de seluen hefft gy bewijst wat
 hi schuldych hy geweest cristo de hereu en sine
 geslechte. want hi hefft bestedyget en beuesty-
 get dat abegin sins ewangelius vut de monde
 des prophete malachie. Daer hy also schrifft
 nemet. war ick wyll sende myne engell vor uw
 ansicht en oek nympt hy dat anbegin sins E-
 wangelius vut der propheten des propheten
 ysaye dat hy aldus sprickt ik bin ein ein stim
 des ropende in de wolkeme wordet de here den
 wech Oeck bewyset hy dye ordeneinghe de r
 vyterweldinge der leuiten an de dat se sint vit
 erwelt dar to dat se sullen vytleggen dye scrif-
 te der prophete en oeck sint se vyterwelt daer
 to dat se besouder in de tabernakell en in deme

tepell godes sullen dyenen Oek dese Marcus
 hefft berekent dat mede dye werdycheyt sins
 geslechtes dat mede hy hefft gepredyket Jo-
 hanne den doper de soen zacharie wo dat hy sy
 gesant worden en geordeneert worde to predi-
 ken in der stimē eins vytsprekende engels dat
 hy solde bewysen dat dat wort niet allene we-
 re vleysch worde mer besouder dat hy solde be-
 oryse de geistlike licha des here. dat wi criste
 sin na der siele dat de selue geistlike licha were
 leuendych worden dor de guade gades myt s
 ghenade der gotliker stimmen vp dat wy dat
 werde lesen ende nut daer van worden hebbē.
 Dat erste dat wi wete we der anbegin vleysche-
 liker geboert in gade worde to geegent. dat v
 nym also dye geboert Johannis geschach wō
 derlyk doer de krafft ende werkinge des heren.
 De ander nut is dat des mynschen gedanke
 ende siele sal sin ein wonynge des gesontmaec-
 kers En dat hefft ein bewysinge der propheci
 on ysaye dat hy also sprickt Beredet de here de
 wech Dat derde nut is wen dye mynsche wor-
 de vintē dat ewyge wort des wordes is Johā

Dat ewangelium

nes gewysset dat dan dye minsche worde vint
den dat hy verlate hefft dor dye aensprake en
volboert de se myt em ander hadden de diuell
en Eva in de paradysse vā de de mynsche wart
vytgedreuen en verloer de gnade gades Ende
verwar de ewāgelist marcus abegā dat werk
des ewāgelii do hoef hy aen to predykē vā
der dope des herē dat is vā der dope Johānis
de de here sat to dopen hy en hefft niet gearbe
det in der geboert des leuen Dat is hy en heft
niet geschreuen van der lijflicker geboert vns
herē dat makede dat vor em Matheus ende Lu
cas hebbē beschreuen besonder. Marcus hefft
vytgelacht genlikē de settinge en maniere der
woestemie en dat tall der vasten cristi dat werē
xl. dage en vertich nacht want de selue getaell
vertich hefft meer in et beseten verborgheneyt
hemeliker hyllycheyt dan de vastē cristi Oek
sprickt hy van der versokinge des duuels i
der woestemien ende sammelinghe der wylden
deet to de herē ende den dyenst der engele En
so hefft vns dye ewāgeliste Marcus getogen
to vernemen in den hy dat all dinck entworpē
hefft myt kortē woerde Der war de selue Mar
cus als men sprickt hyew em seluē sinen dumē
aff na de als hy gelouich wart. ende dat dede
hy vut gotlycken vruchten en vit oetm onick
en oeck dat hy worde verworpen en vnut to
der prestereschop Doch de vorgeordinerde wt
weldinge alle got vtuerkaren had do moeste
gehorsam sin de gelouen. en de gelouighē xps
de en verwelidigz had to emē hēde de en mocht
te niet dat tegē sin dat hy myt der leringhe en
niet der affhouwinge sins dumē verloer de me
sterescop to schreuen de dinge dye dar gheho
re to de ampt der presteliker werdycheyt wāt
de selue werdycheyt der presterescop was em e
toegegent vut de geschreuen geslechte leui vit
de hy gebatē was Ny vnyim sin werdycheyt
wāt hy was de yeste byschop in alexandria.
en all sin menynghe en all sin vlijt was dat hy
mochte wātē de dīge de dar hoē to einen vol
komen leuen want em volkomen leuen steyt
dar aen dat em mynsche leue na de ewāgelio
Oek was dat sin vlijt dat hi dat ewāgelii wor
de schicken en ordinerē dat mē worde beholde
ende vollenbringen geistlike gebade des herē.
Sonderling dat was sin vlijt dat hy de geset
te gades worde vernemen en bekennen Oeck
wat dat sin vlijt dat hy geue to vernemen dye
gotlike natuer des herē en dye lijfliche natuer
dat is dat wy gelouē dat cristus werē got en
mynsche en de selue dinge motē wy erst soken
en vmdē in vns. dar na moten wy eat oek leuē
de anderē souder dar na wat wy vmdē in de bo
ke Marcus dat moten wy bekennē en wā wi
dat bekennen so moten wy dat lerē also motē

wy dat dō so werde wy hebben dat loen der v
manige wāt de dar plāt en de dar vrucht ma
ket dat is dye dar predekēt en de dar doepet.
dye sint en Doch dye dye dar giift meeringhe
der guade hie in der tijt ende in der glorie in
ewycheit dye is god.

**De vortede ouer den ewāgelisten Marcū
hefft ei eide en hefft an dat ewāgelii marci**

Dat eerste Capittel.

MIn anbeginne des ewāgelii Ihesu
cristi des son gades also geschreue
is in Asapa de propheten Syet ick
sende mynen engell vor din anlicht
de dar vor beredet den wech vor dy Ein stim
de dar roept in de woestemie beret de wech des
herē maket recht sin wege Johannes was do
pende in der woestemien ende predykede de doe
pe der penitencie in vergeuinge der sunden. en
alle de van iuda ende alle de van iherlm dye gy
gen vut to em en worde gedopt van em in de
water der iordanen ende bychreden er sunden
ende Johannes dye doepet was geleyt myt
den haren des Cameels. en eimen vellen gor
dell had hy omb sin linden ende hi at houspro
kelen ende wylthomich ende predykede ende se
de Ein starster dat is cristus. Ik kompt na mi
dan ik: des ik niet werdich en bin dat ick my
neige vp to loesen den remen sinte scho Ik do
pe uw i de water alleine. sonder hy wēt uw
dopen in de hyligen geiste Ende dat geschach
in de dagen des doepsels Johānis. I dat ihe
sus quā van nazareth galilee en hy wart ghe
dopt van Johanne in der Jordanen To hāts
stech hy vp van de water en sach de hemele a
pen ende den hyligen geyst nedertstighen alsoe
ein duue ende bleeff vp em. en ei stim wart ge
hoert vā de hemell Du byst myn lieue scē in
de ik my wael behage to vernullen dat werk
der mynscheliker verlosinge. En to handes
dreff en dat is cristum. de hilige. gheist
vyt in dye woestemie ende hy was in woestemie
vertich dage en vertich nacht en hy wart beko
ret van de diuell en hy was by de deeren ende
de engelen dyende em dar Dar na na do Jo
hānes was geleuert Ihesus quam in galilea.
hy predykede dat ewāgelii des rike gades en
sprak dye tit der verlosinge des mynschelicke
gheslechts. Iis veruult en dat rike gades ne
ket sich doet penitencie en gelouet de ewāgelio.
En ihūs dye genge vort by dat meer galile
lee en hy sach Symon ende adreā sinen broder
de worpen dye nette in dat meer want se we
tē vysscher En ihūs sprack toe en kōpt na my
en ik werd uw maken vysscher de mynsche. en
to hāts verlyetē se dye nette en nauolgedē em e
En hy gink vort van dar ewemich en sach Ja
cob zebedeū en Johāne sine broder i de schipe to

Matth.

hoep leggende de netre En to hants riep hy se
 en verlore zebedeu ere vader in de schepe mit de
 vysscheren de zebedeo holpen. En nauolgeden
 em en se gingen to capharnaum en to hat gik
 hy des saterdages in de sinagogen en lerede se
 ende do se verschrkede dat is verwonderde. I
 van sinre leren wat hy was se lerende also heb
 tende macht to doende mirakell. Ende niet al
 so de schrifft kloeken ende ein man was in der
 sinagogen bekoumert van den vntemen ghep
 ste ende hy riep ende sprak Ihesus va nazareth
 wat is vns ende dy bystu komen vns to verlie
 sen dat is to verdoemen. Ick weet dattu byst
 dye hylige gades son ende ihesus drowede en
 ende sprak swych. ende gha vnt van den myn
 schen. ende dye vnteme geist riep ende schriede
 myt eintre groter stimmen ende gink van eme
 Ende alle verwonderden se sich ende spraken
 ynder ein ander wat is dese me lere want in
 der gewalt gebuit hy de vntemen gepsten ens
 de se sint em gehoersam. Ende to hant sin mere
 gink vnt in alle lantschop galilee. En voort
 gingen se vnt van der sinagogen. en quamen
 in dat huis simonis ende andree. myt iacobo
 ende Johanne de swegheersche simonis laech
 kranck aen den kalden ende to hants spraken
 se myt em van er. hy nekede sich eer hy begrep
 er hant ende hoff se vp. ende to hant verlyet se
 dar kalde ende se dyenden em. Ende do dat
 was auent ende de sonne vnder gegange was
 se brachten to em alle dye dar waren kranck.
 en de dar hadde de duuell en alle de stat wart
 gesammelt vor de doet en hy machte vele ghe
 sont dye dar wees gepimiget myt mannygher
 hande kranckheyt. ende warp vnt mannygen
 duuell ende hy en lyet erre. dat sint dye duue
 le. I met spreken want se bekanden en. Ende fiet
 vnt stont hy vp ende gink vnt ende gink in ei
 wolste stat ende bedede dar ende Symon vol
 gede em na ende de myt em ware ende do se en
 hadden vonden se spraken to em. alle soeken
 se dych. ende hy sprak to en wy wyllen ghaen
 in dye neeste dorper ende stede dat ik dar pre
 dyke want dar to bin ick komen ende hy was
 prediken in eren sinagogen ende in alle galilee
 ende warp vnt de duuele. Ende ein vytsertis
 ge quam to en ende bat en myt getoghe kni
 en ende sprak. Wolstu du makest my ghesont
 ende ihesus verbarmede sich siner. hy streckte
 sin hant vnt ende roerde en ende sede to en. Ik
 wyll dattu geremigz sijst. En do hy dat had to
 hat wleect en de vytserticheyt en wart gerem
 get en hy dreygede em ende weys en ewech en
 sprak fiet dattu dat niemant en secht. Sond
 ga en bewyse dy den vorsten der prestere. ende
 offer ein vmb dye reininge de dingge dye moy
 ses gebot to euen getuge he gink vnt ende be

gonde an to predyken ende to vermerren dat
 woert also dat hy nu niet en mach gaen apen
 baerlyck in dye stat vmb mannyghuoldyche
 heyt des volks. Sonder hy bleeff bucen in de
 wolsten steden ende van allen sammelden sich
 dat volk to em.

Dat tweede Capittel

Ende na acht dagen quam hy to Ca
 pharnaum ende dat wart gehort dat
 hy dar was in einen huise vele volcks
 qua toe em also dat se niet en mochten
 koe men. In dat huis noch to der doeren ende hi se
 de to en dat wort. Sy quamen ende brachten
 to em einen gychtigen de dar wart gedragen
 van vren ende do se niet en mochten bringen
 to em vor de volk. se to braken dat dack daer
 hy was ende makeken dat apen ende lyete hit
 aff dat bedde dat dye gychtige vp lach. ende
 do ihesus sach ere gelouen hy sprak to de gich
 tigen. Son din sunden werde dy vergeuen en
 de dar waren ein deyls sirtende van den scriffte
 kloeken de ghedachten in ere herte. warumb
 sprak hy also hy lassert god we mach verghe
 uen de sunde dan alleyn god. To hat do ihus
 dat bekande in sinen gepste dat se also gedach
 te in en hy sprak to en. wes gedenke gy in ur e
 herte dese dingge. is dat lichter to seggen dem
 lamucktigen dine sunden werden dy verghe
 uen off to seggen sta vp en heff vp din bedde
 ende ga. Sonder dat gy weren dat dye soene
 des mynschen heft gewalt to vergueen de su
 de vp der erden. Hy sprak to de lamucktigen ick
 seg dy sta vp ende nym vp din bedde ende gae
 in din huis en to hant hoff hy vp sin bedde en
 de gink aff vor allen luden. Also dat se sich all
 verwonderde en eide god en spraken des geli
 ken en segen wy me. Ende ander werff ghink
 yt vnt to de mer ende all de schar quam to em
 ende dar leerde hy se. ende do e hy ewech gink
 do sach hy leui de son alpha. dat is Matthe. I
 sitten an de tolle ende hy sprak to em. volghe
 my na. hy stont vp ende volgeden em na. en
 hy geschach also vntse here rastede in sine huis
 menich apenbaer sunder ende sunde. in ne ras
 stede myt ihesu ende myt sinen iungeren. en dar
 ware voell de em nauolgeden. ende do de scriffte
 kloeken ende dye phariseen seghen dat hy aet
 myt den puelcaen ende myt de sunderen. Sy
 spraken to sinen iungeren. warumb etet. ende
 demcket uw meyster myt de publicanen. ende
 myt den apenbaren sunderen. do dat ihus hor
 de hy sprack to en. dye ghesunden en hebben
 met noet des arsten. Sonder dye dar sint krik
 ich en bin niet komen to ropen dye rechtuerdi
 gen sonder de sunder. to der penitencien. I En
 de de iungeren Johannis. ende de phariseen wa
 re vasten ende se quamen ende spraken to eme

[Marginal notes in a smaller script, likely a commentary or gloss on the main text. Some words are underlined in red ink.]

Dat ewangelium

warumb vasten de iūgerē Johānis en de pha-
 riseen ende din iū jerē vasten niet. Jhūs sprak
 to en mogent dan dye sone der brutilacht va-
 sten. de wyle dye brudegom etet myt en. Alle
 dyle dat se hebben de brudegom by en en moe-
 gen se niet vastē. Sonder dye dach kompt dat
 de brudegom weert geuomen van en ende in de
 dagen dan so vasten se. wāt in emant en nipt
 em mie stuk doeks. ende neyget em nye stuck
 doeks aen em alt kleyt dan hy nimpt die me-
 reuolginge van de alde ende die gater werdt
 meerer ende niemant en lecht de men win inde
 olde alde vate. want dye win to brickt de vate
 ende de wyl wert vergaren ende de vate weder
 uen. Sonder dye mie win fall werde gelacht in
 dye mie vate. Ende id geschach euet dat hi
 des sabbots gink dor dye stad ende sin iūgerē
 begonden vor to gā en wreuen dye aren en die
 phariseen spraken to en. Siet wat dy iūgerē dō
 des sabbots dat sich niet getemet. En hy sprak
 to en hebt gy niet gelesen wat dauid dede doe
 hy had hō get en dye myt em warē. in welker
 wys gik hy in dat huis gades vnder Abyatar
 de vorsten der prestere en at dat broet s vorleg-
 ginge dye niet en getemedē to etē dan allepne
 de prestere en ghaff de dē myt em werē. en hy
 sprak to en de sabbot dach is gemaket vmb
 des mynschen wyllen. ende niet de mynsche vō
 des sabbots wyllen. Darumb de soene des mi-
 schen is dye here io oeck des sabbots

Dat derde capittel

Ande euet gink hy in dye sinagogen en
 daer was em man de hadde em dorre
 hāt. en se wardē dar vp off hy en des
 des sabbots dage wolde gesont maken vp dat
 se ener seden. en hy sprack toe de mynschen de
 dar ad dye doore hāt. stae vp in dat myddell
 ende hy sprak to em getempr dat waell to dō
 off ouell. de siele der mynschen. dat is dat lie-
 hā. I gefout toe maken off to welysen. ende se
 swagen en hy sach se an myt toene ende wart
 bedrouet vmb de blintheyt ers hertē. en sprak
 to de mynschen streke nyt din hant en hy stre-
 kede se vnt ende dye hant wart weder ganck-
 afftich. Sonder dye phariseen ginghen wed
 vnt myt herodianen se makte to hāt emē met
 tegē en in welkewys se en doden mochten. en
 Jhesus schedede sich myt sinen iūgerē vā dar
 to de mer en vele schare van galilea en van iu-
 dea en ein groet voelheyt vā ihel m en vā ydu-
 mea ende ouer dye iordane de volgedē em na
 en die dat warē by tirū ende sidon ende ein gro-
 te voelheyt dye horde dye dinge de hy dede en
 quamen to em en hy sprak to sinen iūgeren.
 dat se em bereden ein schyp vmb des volkes
 wyllen dat se en niet en dwongen. want hy ma-
 kede daer voel gesont. Also dat se to eme wyl-

len dat se em andēten mochte alsoe voell etee
 hadden krancheyt ende plage ende de vntrepe
 geyste de se ynne hadden vyele neder vor en
 de riepen du byst de sone gades ende hy drey-
 gedē en vaste dat sy niet en apenbaerde. En
 Jhesus. I ghinck vp eimen berch ende riep toe
 sich de hi wolde. ende se quamen to em ende hy
 maecten dat etre twelf waren myt em ende
 dat hy se sende to predyken dat ewangelū. en
 hi gaff en de gewalt gesont to maken dye kī-
 ken en vnt to werpen dye diuuele ende gaff Si-
 mon den namen petrus ende Jacob zebedi en
 Johannes den broeder Jacobs ende hy lede en
 vp dye namen boanerges dat is dye soene des
 donres. Ende Andreas ende Philippus ende
 Bartholomeus en Martheus ende Thomas
 ende Jacob alpheī ende Thadeum en Simō vā
 cananeen ende iudas scharioth de en vntret.
 en se quamen to den huis en de schar sammel-
 de sich eūdat se niet en mochte etē dat brot en
 do dat hadde gehoert sin iūgerē se gige vt en to
 halde want se spraken hi is gekijrt in toen. en
 de schriben ende de phariseen dye dat waē ne-
 dergestegē van ihel m de spraken wāt hy heffe
 belsebuk ynne en in den vorsten der diuuele wer-
 pet hy vnt dye diuuele hi riep se to en en sprak
 myt eu in gelikemisse ende sprack to en. In wel-
 kerwys mach sathanas vntwerpen sathanas. s
 ende off dat ryke wet gedeilt in sich seluet dat
 ryke en mach niet dueren. ende off dat huis
 dat is dat huis gesinde. I wert gedeilt wed sich
 dat huis en mach niet dueren ende off sathanas
 vp steyt regen sich seluet hy uert verwoest en
 en mach niet dure want hy hefft em emde. Ni-
 mā en mach gā in dat huis des starkē dat to
 betrouen. Sonder hy en binde yest den starken
 en dā betroue hi sin huis. Verwar seg ik uw dat
 all de sunde en laster mit de se lasterde werdet
 vergeuen den soene des mynschē. Sonder den
 laster tegen hylygē geyst hefft niet vergeuige
 ewelyck want hy wert schuldych der ewiger
 seholt want se spraken hi heft de vntwimē geist
 ende sin broeder ende sin moder quamen en sto-
 de vntwendyeh se senden to em ende de schar
 sat by em. Syet dim moder ende dim broder stā
 vntwendyeh ende soken dy hy antwoorde ende
 sprack. wye is myn moder ende wye sint myne
 broeder ende hy sach de de dar saen in den vm-
 ringe ende sprak. Sye myn moder ende myne
 broeder. want dye dat doet de wyllen gades
 dye is myn broder myn suster ende myn moder

Dat verde Capittel

Ande euet begā hy an to lerende by de
 mer ende voel schare sammelde sich to
 em. also dat hy vntstech in ein schepe.

ende sat vp de meet en alle volck was vp den
 lande by deme meet en he leude si alle manich
 dinge in gelikenisse en sprack to en in sinre lere
 hoort de dat seyet de is vitgegaen to seyen en
 do he sevede dat eyn vyl by den wech en de vo
 gel des hemels quemē en etē dat en dat ader
 vyl vp den steyngē grunt dat dat niet vyl er
 den en hadde en to hāt ginck dat vp wāt dat
 hadde d hope der erde niet en do de sone was
 vppgegaen si verhitte dat datumb dat dat niet
 en hadde der wortelē en dat wdo:rede en dat
 ander vyl vnder die dozne ende de dozne ginge
 vp en versteykede dat en dat en gaff geyne vru
 chte ende dat ander vyl in de guede erde ende
 dat gaff vpgaende wassen de vrucht en de eine
 brocht dertichuoldige vrucht: de ander seltich
 uoldige vrucht: de derde hondertuoldige vzu
 cht. En sprack de oren heft to hōre de hoere.
 Ende do he was alleyn de twelue dye myt
 en wete de vragede vmb de gelikenisse en hy
 sprack to en. **W** is gegeue to erkennē de hey
 melicheyt des rike gades. **E**uer de dat sint vit
 wendich werdēt alle dinck syen in gelikenis
 se: vp dat si syende syen en en syen niet: en ho
 rende hōre en horen niet: dat si niet en werden
 ychteswat bekijrt en als en werde vergeue de
 sūde en he sprack to en. **E**n wete gy niet dese
 gelikenisse. **I**n welkerleyenwysē bekēne gy al
 le gelikenisse: **D**ie dat seyet de seyet dat wort
 ende dese sint dat dat wort wert geseyet by de
 wege en wan sy dat horen to hādes kōpt **S**a
 thanas en nympt enwech dat wort dat daer
 is geseyet in etē herten en to gelikerwysē seyet
 desse de dat wert geseyet vp dat steyngē. wā
 ner si hōre dat wort to hādes vntfangēt si mit
 vrouwen en si en hebben niet de wortelē in en
 wāt si sint vntede. **S**o wan si bedroeffnisse en
 anuechtunge angeyt: to hāt werde si bedroefft
 vmb de wort. **E**n de ander saet de dat wert ge
 seyet vnder den doznen. **D**at sint de daer hōre
 dat wort en vā den gebrekē der werlt ende die
 drogenheit der rickdom en vmb de ander gy
 ticheyt gaen sy en verdrucken dat wort ende
 dat waert vnuruchtbaer. **E**n dese de dat werde
 geseyet vp de guede erde dat sint de: de dat ho
 rent dat wort en dat vntfangen en bringhent
 vrucht: de eyn dertichuoldich en eyn seestich
 ueldich ende eyn hondertueldich. **E**n sprack
 to en komet dan de luchte dat is die **weluch**
tonge des ewāgeliums. **D**at si wett gesat vnder
 der dat schepel dat verholen bliuen ende niet
 gelet en sal werde off vnder dat bedde wert si
 dan niet ghesat vp den lucher. **W**ant niet is
 werlogē dat dat niet wert geapenbaert noch
 en is geyn heymelick werck dat niet en kōpt
 in apenbatinge. **D**e oren hebbe to horen de ho
 rende sprack to en. **S**eyt wat gy hoort myt

der mate gy meten: want uw weddez gemete
 ende uw wort to gelecht: want de dat heft *
 gelouue ende gnade. **D**en wezt gegeuen ende
 de daer niet en heft dat he heft * van der be
 kentnis der ee. **W**ert em affgenomen. **A**lsoe is
 dat rike gades: als offte eyn man werpet dat
 saet vp de erde ende he sleet ende he staet vp
 dages ende nachtes ende dat saet gronet ende
 wasset soe he des niet en weyt. **W**āt dye erde
 bringet vrucht iersten mael krupt dat na dye
 aet dat na eynenvulkomen saet in deme acre
 ende wan dat bringet de vrucht to hādes stel
 let he de sekel want der arn is entegewordich.
Ende sprak weme gelikewy dat rike gades
 to off weme gheue wy dat ghelikenisse. **A**ls
 eyn komiken des mostartzs ende wen dat we
 re geseyet in de erde so is dat kleynere dan alle
 saet dat geseyet wert vp deser erden ende wāt
 vppgeyt dat styget vpp als eyn boume en wert
 groter dan alle de krupter ende maket groete
 twyger also dat de vogele des hemmels mogē
 woenen vnder sinen schemen ende myt sulken
 manigē gelikenisse sachte he to en dat wort
 als si dat mochten gehoren wāt sonder gheli
 kenisse sprack he niet to en. **E**uer sinen unge
 ren leyde he dat sonderliken vit alle dinck. he
 sprack to en an deme daghe do dat auēt wart
 wy gaen wedde: hen ende si verlete de schaer
 ende nemen en also dat he was in dem schepē
 ende ander schepē weren myt em en ein grot
 vnweder des windes wart gemaket ende die
 waegē sloghen in dat schep als dat dat schep
 wart veruult ende ihesus was slapende in dem
 ouersten deyl des schepes sy wekede en ende
 spraken to eme. **A**l eyster geboert yd dy nyet
 myt to dat wy verduē. **H**e stont vpen drou
 wede deme winde ende sprack tho deme mere.
Swijch ende sta ende de wint hoerde vp en ein
 groet styllinge wart gemaket ende he sprack
 to en **W**at vmb sint gy vruchtsam. **H**ebbe gy
 niet noch eynigen ghelouuen ende si vruchte
 den sich myt eynen groten vruchten ende spre
 ken to em ander wie meynstu dat dese sij wāt
 ock dat meet ende de winde sint em gehorsam

Dat vyffte Capittel

Unde sy quamen auet dat meet in dye
 landeschop van Jeracenen ende do si
 vitginghen vpt deme schepē toe han
 des vntmoete em eyn man vpt den grauē myt
 deme vnreynen gepste dye dat hadde eyne wo
 ninge in den grauēren ende nyemant en mocht
 ee en yersont gebinden myt ketten want dyc
 ke was hye ghebunden myt ketten ende myt
 voet yseren he hadde to braken dye ketten en
 de he towreyff de voetyseren ende nyemāt en

Dat vrede Capittel
 Ende sint hie vntmoete by de
 meer ende vntmoete vntmoete by de
 meer ende vntmoete vntmoete by de

mochte en gebemē en to allen tīde nachtes en dages was he in den grauerē ende in dē bergē ropende ende sīk sloech myt steynē ende do he ihesū sach van wezens he leep ende anbede en en reep mit eynter groter stemē en sprak to em ihūs du son gades des hogeste wat dinges is dy ende my. Ick beswere dy by gade dattu my niet en pūngest ho sprack to eme. Du vnreynē geist ga vit vā dē mynschē he vragede en wie is dīn name: ende he sprak to eme. eyn schaet *dusent ses hūdert. lxxvi. is myn name: want vnser sint vele ende he bat en dycke dat he en niet vit en dreue vit dē lāde. ende eyn groet herde der swine de dar was weyde by dem berghe vp dē acker. ende de geyst beden en en sachren late vns gaen in de swine ende to hant ihesus gestade des en. Die vnreynē geyste gingē vpt ende gingen in de swine. en myt groter vnghe stormicheit verdrenckede sīk die swine de ganse herde in dem mere by twey dusent ende verstycheden in dē meer ende die gene dye sy daer weidede ende hoede die vluen ende verkundigeden dat in die stat ende vp die velde ende si gingen vit to syende wat dinges dar was gedaen en si quemē to ihesū ende segē den die dar was gesimijet van dē duuel sītē ende gecleydet en gesundes moedes ende sy vruchtēde sīk. ende die dar hadden gespen in welkerley wyse geschyen was dē die dar hadde dē duuel ende vā den swinen die verkundigede en ende sy begun en tho bydden dat he sīk schepdede van eren eynde. en als he vptech in ein schyp dye dar was gepinijet vā dē duuel de begunde en toe bydde dat he were by eme ende ihūs de en verleet en niet: sonder he sprack to eme. ga in dīn huys to den dīnē en verkūdigē wye mannich dīck dy de here hefft gedaen en hefft sīk dīn te verbarmet. en he ginck hen en begunde thoe predcken in decapoli wye mānge dinghe em ihesus hadde gedaen en alle wonderde sī sīk. En do ihesus was vpgestegē in eyn schyp. he voer auer dat meer en vele schae sammelde sīk to eme. en he was by dē mere en eyn vā den vorsten der synagogē myt namē Jarus de quā. en do he en sach he vyl to sinen voren en bath en vele en sere ende sprack. myn dochter licht an erem lesten eunde kum en legge dīne hāt vp sy dat sy werde gesunt en leue. en he ginck myt eme ende vele schae nauolgedē em en drungē en. Ende eyn wyff was in dē vlote des sekedomes twelf iær in groter kranckheit in mānggher arcedien ende hadde verteret all er gued ende en hadde geynē nutre dar mit geschyckte en hadde de kranckede noch bofer. do si hadde gehoort vā ihesū si quam achter rugghe in dat volck en worde sine cleider en sprack in ee seluē. Off ik torē mochte sine cleider so wōde ik ge-

sunt. to hāt ginck ee kranckheit en wech ende wart gesūt vā erer kranckheit. en si volde i oē lychāme dat si wart gesūt vā der plagē en to hāt ihūs be kande in em seluē de crafft dye dar was vitgegaen van eme. He vmblijede sīk to dē volcke en sprak wye hefft geroert myn cleyder. ende sine iungerē spreken to em. here sīstu niet dat volck dringet dy ende du sprickst wie hefft my geroert. ende he vmblijede sīk to hāt de dat hadde gedaen dese dinge ende dat wiff vruchtēde sīk ende beuede sy wuste wat in ee geschyen was sy quā ende vyl nedder voe eme ende sachre alle warheit. ende ihūs sprack to er. dochter dīn geloue hefft dy gesūt ghemaket. ga in vrede ende wes gesūt vā dīnē plage noch do he sprack de badē quemē to dē vorstē der synagogē sagēde. Dīn dochter is doet wat bekūmerstu den meyster. En do ihesus hadde gehoort de woort dat dar was gesacht. he sprak to den vorstē der synagogē. niet en vruchtēde dā alleynē geloue ende he en leet em nyemāt nae uolgen dan petrū ende iacobū ende iohannem den broeder iacobs. ende si quemē in dat huys des vorstē der synagogē. ende he sach dat weyden ende karmen ende vele clagens. hy ginck in ende sprack to en. waer vmb sint gy bedroet ende weynet. Dye dochter en is niet doet sonder si slept ende sy bespōtēde en. Do he sy alle vit hadde here gaen he nā den vader ende de moder der dochter ende de de myt em weēde ginck in dar de dochter liggēde was hē hēlt de hant der dochter ende he sprack to er. Thabitacumi dat is also vyl gesproken dochter ick sage dy sta vp ende to hāt stūt de dochter vp ende wanderde ende sy was twelf iær alt ende sy verscheckede myt groter verschecken. ende he verboet en strenghelich dat dat nyemant en wuste ende hete er geuen to eeren. Ende ihesus ginck vit vā dar ende ginck i sin heymoed ende sine iungeren myt eme

Dat vi. Capittel

Ende do de sabboth wart ihūs hoff an to leren in der synagogē. ende mānge de dat hoerde de wūderden sīk in sinen lete spreke. war vā komē dessem alle dese dinge. Onwellich is de wlf hēst de em is gegeuen ende sulke creffte de dar werde gedaen doe sin hende is he niet de sīnt ende de sone marien de broder iacobs ende ioseph ende iude ende symonis ende syne sūstere sūt sy niet al by vns. En de sy worden al gheertget an eme ende ihesus sprack to en. De prophete is niet in eeren in synes vater lāt ende in sime geslechte ende in sime huys. ende he mochte dar geyn crafft don sōder allyne ein weymich kranckē lachte he vp de hēde he make de sy gesūt ende verwunderde

[Marginal notes in a smaller script, likely a commentary or gloss, partially obscured and difficult to read.]

Dat ewangelium

want ere herte was verblindet ende also se we
ren auer geuaren quamē sy in dat lāt genazaret
ende ginghen aldaer toe lande ende do sy we
ren vitgegangē van deme schepe toe handes
bekandē sy en. **Sy** lepē doz alle die lantschop
en begundē vmb to dragē in bedde de dar had
den krācheyt waer si hoerde dat he was en sy
lepde de seken waer he hen ginck in de straten
off in de dorpet off in de stede an de strāte ende
begerden dat si alleyne beroerde den soem sū
clades en alle de de en werden de woorden heyl
ende gesunt. **Dat vij. Capittel.**

En de de phariseen quemen to hope toe
ein en cyndepls vā den scriben vā ihe
rusalem de quemen en do si hadde ge
sphen eindepls vā sine iungerē etē dat broet mit
vngewasschenen hende si straffe dat wāt die
phariseen en al de iode en etē niet dan si hadde
water vp de hende ende helde de settege der al
den ende si etē niet wan si quemen vā de mark
de si en wēt gewasschen en ander mānige din
ge sint de en sint gegeuē to halden als de was
schinge der kelke en der emmer ende der oren
water en der bedde ende der gelikemisse en de
scriben vragede en waer vmb en gaen din iū
geren niet na den setde der alde dat si niet was
schen de hende wan si etē dat broet. **Jhūs** ant
woorde en sprack toe en wael heft geprohetijt
vā uw gliffeneē **Isaias** als dat is geschreuen.
Dyt volk eert my mit sinen lippen sūder ete hte
te is wēt vā my vergeues erent sy my. **Sy** leet
de lere en dat gebot der minschen sūder si laten
de gebade gades en haldē de sette der myschen
als de wasschinge der kelke en der neppe ende
doet mānich ander dinck de desen sint ghelick
en he sprak to en wael hebbe gy ydel geuaket
dat gebot gades dat gy haldē in uwen setten.
Wāt moyses sprack. **Ere** dinen vader en dine
moder ende de dar vlokēt vader en moder dye
sterfft des dodes en gy spreket off de minsche
sprickt to vader off to moder. **Corban.** Dat is
eyne gaue de dar is vā my de wēt dy nutte en
voetme laet gy en doen geyn dinck sine vader
off moder. he snijt aff dat woet gades vnuwe
sette de gy hebben gesat ende doet mānich dick
in deser wyse de desen dingē sint gelick en rep
to eme dat volck en sprack to en **hoort** my alle
en voornemet. **Niet** en is vitwendich de myn
schen dat dar in gaet in en dat en mach vntrei
migen sūder dar vā dem minschen vitgaen is
de dingē de vntreymgen den minschen. De oē
hebbe to hore de hore. **Do** he was ingegangē
van de volcke in dat huys sine iungerē vrage
den en vmb de gelikemisse en he sprack toe en
also sijt gy vnwētē wēnemēt gy niet allet dat
dar is vitwendich gaende in den minsche dat
en mach en niet vntreymigē want dat en geyt

met in sin herte: so der i de buck en geyt i de vit
do winge ende reyniget alle spysē wāt he sprak
dat de dingē de vā dem minschen vitgaen dye
vntreymgen den minschen sonder inwendich
van dem herte der minschen gaet vit boese ge
dancken. **Ebreckinge** vnkuisheit manslacht
dyeffstal gpricheit schalckheit valscheit ghes
schande wercke boese ogen gades lasteringhe
houaet geckheit alle desse boese dinghe gaent
si vit ende vntreymēt den minschen **Jhūs** stōt
vp van daer ende ginck in de emde tyri en sy
domis ende ginck in eyn huys ende wolde dat
dat nyemāt en wylste ende dat en mochte niet
sijn verborzen want eyn wyff hadde eyn doch
ter de hadde den vntreymen geyst. **To** handes
do sy hadde gehoert vā eme sy ginck to em en
vyl to sinen voten want dat was eyn heydens
wyff van de lande **Synen** en **Pheinis** en si bat
en dat he vitworpe den duuel vit eere dochter
He sprack to er. **Laet** to de iersten sat werde de
soene want dat en is niet noet to nemen dat
broet den sonen ende geuen den hundē **Sy** ant
woorde en sprack to eme. **Ja** here want oek de
cleynen welpen etē ok vnder der taffelē vā de
brocken der kindere en he sprak to er vmb de
set te den wyllen ga de duuel is vitgeganghen
van dimes dochter ende do sy was to huys ge
gangen si vant er dochter vp de bedde ende den
duuel vitgegangē vā er. **He** ginck euer vye
vā den eynde tyri ende quā dor sydon to deme
meer galilee tusschen den myddelen eynden
de koninckrike **Decapoleos** sy broechē to em
eynen die douff en stum was ende sy beden en
dat he em vpleyde sine hāt ende he nā en beso
der van dem volcke ende leide sine vinger in si
ne oren ende spyede vit ende roerde sine tunge
daer mit he sach vp in den hēmel en suchte
ende sprack to eme. **Effeta** dat is doe vp ende
to hāt sine oren worden geopent ende de bant
sine tungē wart vntbundē dat he sprak recht
ende he verboet dat sy des nyemāt en sachten
Sōder wye vele he yd en verboet also vele mee
predekeden sy ende voertmes soe wonderden sy
sik spreke nde he hefft wael gedaen alle dinck
want he hefft de douuen horende gemaket en
de stummen sprekende. **Dat vij. Capittel**

Daer na euer in den dagen do vele vol
kes was by ihesu ende niet en hadden
dat sy eten. **He** reep to samen dye iun
gheren ende sprack tho en my verbarmet des
volkes want sy sick vntholdent vp my nu toe
der tijt drie daghe ende hebben niet dat si etē
ende off ick sy late vasten in ere huysē gaen sy
werden gebreeck lyden an deme weghe want
eyn depls van en weren komen van verres en
de sine iungeren antwoerden eme war vā mo
chte men dyt volck ghesedighen myt broet in

dat Helias is komen sy dede eme welcke dinc
ghe dat sy wolden. alsoe is geschreuen van em
ende hie quam to sinen iungeren ende vant
eyne groete schaer by en. en de schriben spreke
to eyn ende sachten mit en. ende to handes als
alle dat volck Ihesum sach verschreken sy
ende beueden. Sy lepen ende groten en en hie
vragede sy wat spreket gy vnder uw. Eyn va
der schaeer antwoorde ende sprack. **A**l eyster ik
hebbe bracht mynen sone to dy de hefft de stu
mien geyst waer he en begripet so beleydighet
he en ende he schumet ende he knetert mit de
tenen ende verdoret. ende ick sprack to dinen
iungeren dat sy en vitwoepē ende sy en mocht
ren des niet doen. he antwoorde en ende sprack
O vngelouige geslechte wy lange werde ick
sijn by uw. wy lange lyde ick uw. **B**renghet
en her to my ende sy broechten en en do he en
hadde geseyen to hādes bedroeuēde en de geist
ende warp en vp de erde. ende wart her en dar
gewelctert ende schumede ende he vragede sine
vader wy lange is des dat eme dyt is geschre
en. Ende he sprack. vā sinre kintheit dycke ley
det he en in dat vuyt ende in dat water dat he
en verloet. machstu help vns en verbarme dy
vns. ende ihesus sprack to eme machstu gelo
uen. alle dinc sijn mogelick dem gelouighen
ende to handes weynede de vader ende sprack
Here ick gelouen help mynen vngelouen. ende
do Ihesus sach to lopen dat volke he gebet
deme vnreynen. geyste sprekende toe eme. **D**u
douue ende stumme geyst. ick gebeden dy gae
vit van eme ende vor tmeer en gae niet in en.
Here wep ende sere quettede hie en. ende genck
vyt van eme ende he wart als eyn dode. alsoe
dat eer vyl spreken he were doet. **S**onder Ihe
sus de helt sine hant ende hoeft en vp ende hy
stonde vp. ende do he was ingegangen in dat
hups de iungeren vrageden en heymelicken
waer vmb en moechten wy en niet vitwerpen
ende he sprack to en. **D**yt geslechte. **D**er duue
lelen mach niet vit geworpen werden dan in
dem gebede ende myt vasten. **E**n dat na gin
gen sy vit in dat lat galileen en wolde dat dat
nyemant en wylste. want he lerde sine iunge
ren en sprack to en. wan de sone des mynschen
wert gheleuert in de hende der mynschen ende
sy doeden en. ende wan he wert ghedoder vp
stept he an deme derden dage. ende sy en ver
stunde niet dat woort. ende sy vruchtbeden en to
vragen. ende sy quemen in Chafarnaum daer
sy weren to hups. he vragede sy wat betrach
tede gy an deme wege. Ende si swegen ende sy
hadden disputiert an de wege vnder en welker
vnder en de meyste were. **D**at is de erlichste. **I**
He sat ende reep den tweluen ende sprack tho
en. **D**ie daer wyl sijn de ierste de wert de leste

vnder uw allen. ende uwer aller dyener. ende
he nam eyn kint ende sette dat in dat myddell
vnder si ende vmbrenck dat ende sprack to en.
Die dar vntfanget eyn van dessen kinderen in
mynen namen de vntfanget my. ende dye my
vntfanget de vntfanget my niet. sonder de de
my gesant hefft. **J**ohannes antwoorde en sach
te. **A**l eyster wy sagen eynen vitwerpen de du
uele in dinen namen ende he en was vns nyet
naulgende ende dat vmb wy verbodens eme.
ende Ihesus sprack niet en wylt em dat were
want nyemant is de daer doet crafft in mynen
namen der welcke dar moghen geringe ouell
spreken van my. want de niet en is weder uw
de is vor uw. ende de uw gyft drinckē eyn kel
lick des kalden waters in mynen namen. wāt
gy sijn cristi vor waer sage ik uw he en verluist
niet sinen loen. ende de dar bedrouet eynen vā
desen cleynen de dar an my gelouuen em were
betet eyn eselmatiger moelensteyn geganghen
an sinen hals ende gesenckt in dat meer. ende
off dy ergert dijn hant houwe sy aff. beter is
dy in to gaen kranck to deme leuen. dan thoe
hebben tweye hende ende gaen in de pine i dar
vnuerleslike vuyt dar er worm met en steruet
ende dat vuyt niet en wert verleschet. ende off
dy ergert. **D**at is toe sunde bringt idin wera
houw en aff. beter is dy in to gaen in dat ewy
ge leuen dan to hebben tweye voete ende werde
gelacht in den angst des vnuerlesliken vuyrs.
dar er worm niet en steruet ende dat vuyt niet
en wert geleschet. ende off dy ergert din oghe
werp dat vit. **G**ued ende beter is dy in to gan
scheel in dat rike der hemmele dan toe hebben
tweye ogen ende werden ghelacht in den angst
des vuyrs dar er worm niet en steruet en dat
vuyt niet en wert geleschet. want eyn peghe
lick wert gesalten mit vuyt ende eynes peghe
lick offer wert gesalten myt salte. **G**ued is dat
salt. ende off dat salt wert verfwunde waer in
sal man dat solten. **H**ebbet dat salt in uw ende
hebbet vrede vnder uw

Dat tyende Capittel

Ande Ihesus stont vpp van daer ende
quam in de en iudee vp genne syde der
iordanen. ende de schaer sammelde sik
euet to eme ende he lerde si euet also he hadde
gewoende. **D**e phariseen nakeden sich ende ver
soechten en. sy vrageden en off dat getemede
dem manne to laten dat wyff. **I**hesus antwo
de ende sprack to en. wat gebet uw moyses.
Ende sy spraken thoe eme. **M**oyse de stadede
vns thoe schreuen eyn boekeschen der schey
donghe ende thoe verlaten dat wyff. **I**hesus
antwoorde eme ende sprack vmb de hardicheit
uwes herten schreyff uw moyses dat ghebet
vā anbegiu. sonder in der schapinghe mackde

got man en de wyff en sprack vmb dese dinge
 verleet de man synē vader ende de moder ende
 anhanget dem wiue ende dat werden twey in
 eyne lue. Daer vmb nu toe der tit en sint niet
 twey: sonder eyn lyff dar vmb dat got sy also
 to hope voegte de mynsche en scheidet sy niet.
 En sine iungerē vragede en euer in deme huysē
 van den seluen woerde. en he sprack toe en eyn
 pegelick de dar verlet sin wyff en nympt ein an
 der bauē sy: de begeyt de eebreckinge en off dat
 wyff verlet eren man en menget sik myt eyne
 anderen de breket de ee. En sy broechde em de
 kleynen dat he si roerde en de iungerē dzouwe
 den den de si broechten. Do si ihesus hadde ge
 syen he wart tozich en sprack to en. latet die
 kleynen komen to my: en niet en wylt en bewe
 ren want en is dat rike gades. voraer sage
 ick uw welker niet vntfanget dat rike gades
 als de kleynen de en wert met dat in gaen. en
 he vmbrenck sy en leide de hende vp sy en se
 gede sy. en do he was vutgegangē an de wech
 eyn voerleep eme an de wege myt gebogeden
 knyen he bat en sprekende. Gude meester wat
 doe ick dat ick vntfange dat ewyge leuen.
 Ihesus sprack to eme wat sagesu my gued.
 nyemant en is gued dan got alleyn. Heffstu
 bekant dat ghetot. Niet en breke de ee. nyet
 doet slae. niet spel. niet en drage valsche
 tuchnisse. niet en doe diegerie. ere dimē vadee
 en moder. He antworde en sprack alle dese di
 ge hebbe ick gedaen vā minre ioget. En Ihe
 sus sach en an en hadde en lyeff en sprak to em
 eyns gebreket dy: ga ende verkoepe alle dinck
 de du heffst en gyff dat den armē. en du werst
 hebben den schat in de hēmel en kum en volge
 my na: he wart bedroeuēt in den worden ende
 genek hen truytich want he was rike en had
 de vele guedes. Ihesus vmbdach sick en sprack
 to sinen iungerē. Die dat hebben dat gued wie
 seer hart gaen sy in dat rike gades. en de iūge
 ren worden verschricket in sinen woerde. Ihus
 antworde en sprack anderweiff to en. Gy sone
 wie haert is den die daer truyent in dat gelt
 dat si ingingen in dat rike gades want lichtre
 is de camele in to gaen do: dat nadelen oghe
 dan de riken in to gaen in dat rike gades. Sy
 wonderde sick meer sprekende to sick seluen en
 weye mach werde behalden. Ihesus sach sy an
 ende sprack dat is vnmogelick by de mynsche
 sonder niet by gade. wāt by gade sint alle dick
 mogelick. Ende petrus begunde eme to sagen
 sye wy hebben verlaten alle dinck ende sint dy
 naegeuolget. Ihesus sprack voraer sage ick
 uw nyemant en is de voreet sin huys off syne
 broedere off sustere off den vader off de moder
 off dat wyff off de sone off den acker vū myn
 re. lyeffden wyllen. en vmb dat ewangelium

de niet vntfange hondertuoldich loen dat voe
 nu in deser tit. huysere ende broedere ende suster
 re ende soene ende acker myt vutolgingē en in
 der tokomender werlt dat ewige leuen. want
 vele der lesten werde die iersten: ende de iersten
 sint worde de lesten. Ende sy weren vpgaende
 in den wech to iherusalem ende ihesus ginck
 voer en ende sy verschricken sick vut wylli
chit sijne passien. Ende die nauolgede vruch
 reden sick. ende ihesus nam euer de twelf: hye
 begunde to sagen de dinge die eme weren toe
 kompslich want syet wy gaen to Iherusalem
 ende die sone des mynschen wert geleuert dem
 vorsten der priestere ende den scriben ende de
 alden ende sy vtordeelen en to deme dode ende
 sy leueren en deme volcke ende werden en be
 spotten ende werden en gespelen ende verspen
 ende werde en doden ende an deme derde dage
 wedder vpsaen. Ende Jacob ende Johan
 nes de sone zebedei de nakeden sick to eme sage
 de Meyster wy wylle dattu vns doest wat din
 ges wy bydde. ende he sprack to en wat dyn
 ges wylle gy dat ick uw doe. en sy spreke gyff
 vns dat wy sitten in dinre glorien eyn to dyn
 re rechteren hant ende eyn to dinre luchteren.
 Ihesus sprack tho en gy en wetet niet wat gy
 byddet. moge gy drincke den kellick * der py
nen. Iden ick drincke: off werden gedopet myt
 der dope * des bloedes. I dar ik mit werden ge
 dopet: Ende si spreken to em wy mogen. Ihe
 sus sprak to en. Ja gy driucker den kellick de
 ick drincke en werden gedopet myt der dope.
 dat ick myt gedopt werde. sonder to sitten to
 mijnre rechteren hant off toe minre luchteren
 dat en is niet myn uw to geuen. sonder de dat
 is bereyt. Ende de tyen horden dat ende weren
 vtorner van Jacob ende Johanne. Ende ihe
 sus de reep en ende sprack to en. Gy wetet dat
 de dat werden gespen to sijn geweldich de luy
 den de herschoppet en ende gy vorsten hebbet
 eert ghewalt also en is dat niet vnder uw. wie
 vnder uw wyl werden de meyste de wezt uwe
 dyener ende weye vnder uw wyl werde de iefte
 die wezt uwer aller knecht want dye sone des
 mynschen en quam niet dat eme worde ghe
 dyent. Sonder dat he dyende ende gaff sin sie
 le * dat is sin licham. to eyne wlosinge voer
 vele. En sy quemen in Ihericho ende doe hye
 vutgenck van Ihericho myt eyne groether
 schaer ende myt sinen iungeren. Die sone thy
 mei barthimeus de blint was sat by deme we
 ge en bat do he haddde gehort dat daer was
 ihus van nazareth he begunde to roep en toe
 sagen ihus du sone dauids erbarme dy mynre
 en vele de drouwede eme dat he swege. en hy
 reep vyl meer du son dauids erbarme dy mit
 re en ihus de stont en geboet em to ropē en sy

[Marginal notes in a smaller script, partially obscured and difficult to read.]

Dat ewangelium

repen de blinden sagen de to eme wea starckes
gemoedes sta vp. he roept dy he warp vā sik
sine kleider springēde quā he to eme. **Ihūs** ant
worde en sprack to eme wat wyltu dat ick dy
doe? De blinde sprack to eme meyster dat ick
sye. **Ihesus** sprack to eme gae din geloue heft
dy gesunt gemaket ende to hāt sach he en na
uolgede em an deme wege

Dat xi. Capittel

Ande do sy nakeden to **Iherusalē** en to
bethania en to de olyberghe he sende
twey vā sinen iungeren ende sprak to
en **Sact** in dat castel dat entegen uw is en to
hant wan gy in gaet soe vinde gy eyn voelen
ghebundē vp de geyn mynsche en sittet noch
nye gesete en hefft vntbindet en en bringet en
het to my en off uw yemāt sachte wat doet gi
spreket de here heb des behoef en to hāt leet
he en uw het. **Sy** gingē hen en vundē dat voe
leken gebundē in der wegescheide vtwēdich
voer der doet en losede dat vp en eyndelys van
de de dar stonde de spreken to en. wat doet gy
dat gy vntbindet dat volckē? **Sy** sprake to en
als **Ihesus** en hadde gebade en sy lete en dat
en si broechte dat volcken to ihesū en si leiden
ere cleider vp dat en he sat op dat. **Soder** vyl
spriedden ere cleider an den wech en de andere
slog? aff de twyge vā den boemen en streu
weden de an den wech en de daer voer gingen
ende de dar nauolgedē de tepē sagende. **O** san
na gebenedijt is de dar kōpt in den namē des
herē. Gebenedijt sij dat rike gades vnser va
ders dauids make vus heylsam in der hogede
En he ginck in den tēpel to **Iherusalē** en do he
hadde vmb syen alle dinck do dat was vmb de
stonde des auēdes: he ginck vit mit de twelf
iungerē in bethanea en an de anderen dage do
he vit ginck vā bethanea em hungerde: en do
sach he eynē vygentoeme vā vres hebbeude
louere. **He** quā to eme off he vplichte wat vū
de an em. en do he was komē to eme he en vāt
mēt an em dan de blader: wāt dat en was mēt
de tijt der vyge. **He** antworde en sprak to eme
Nu voet en et yemāt vā dy in ewicheyt dye
vrucht. en sine iungerē hoerde dat en si quemē
to **Iherusalē** en do he was ingegangē in den tē
pel he begūde vit to werpē in de tempel de vor
koper en die koper en knede vmb dye taffelen
der wesseler en de stole der genē de dar verkof
ten de duue en he leet mēt dat eynich vat wor
de gedragē doz den tēpel. en he lede si spreken
de is dan niet gescheue wāt myn huys is ge
nomēt eyn huys des gebedes alle de volcke en
gy hebbet dar vā gemaket eyn moerkuyle. do
dat hadden gehoert de vorste der priestere en
de schriben si soechte in welker wyse dat sy en
verbrechten to der doet. **Sūder** si vruchte de en

want alle de schaer wonderde sik auer sine lere
En do dat auent waert he ginck vit vā der stat
en do si vro gingē si sagē den vygentoem dat he
doere was worde an den wortelē en petrus ge
dachte des en sprack to en. **Meister** sye de vi
gentoem de du heft geuloket de doeret. **Ihūs**
antworde en sprack to en hebbet den gelouen
gades vorwaert sage ick uw. **De** dat sprikt to
desem berge heue dy vp en laet dy in dat meer
en twiuel niet an sine herte. **Sūder** die geloue
des wat dingē he sprickt dat wurde gedaen
ende geschege em. **Dat** vmb sage ik uw. **Alle**
dinck de gy byddende byddet ghelouet dat gy
dat vntfaugēt en si komē uw. ende wā gi staet
en wylt bedē vergeuet off gy ychtswat hebbē
wedder eynē uwen broeder dat ock uwe vader
de in de hēmal is uw vergeue uwe sunde: en off
gy mēt en vergeu. t noch uwe vader de in dem
hēmal is en vergyft uw uwe sunde. **En** si que
men euet to **Iherusalē**: ende als he ginck in den
tēpel de ouerste priest er en de schriben en de al
den de nekeden sich to eme ende spreke to eme
in welker gewalt doestu dese dingē ende wie
hefft dy gegeuen dese gewalt dattu dit doest.
Ihūs antworde ende sprak to en ende ik vrage
uw ein wort en antworde my en ik sage in wel
ker gewalt ik doe dese dingē. de dope iohāms
was de vā dem hēmal off vit de mynsche. ende
si sachte in en seluē. sage wy vā dem hēmal he
sprickt to vns waer vmb en gelouet gy eme
mēt. off euet sagen wy vit dem mynschen wy
vruchte dat volck: wāt si helden al iohannē dat
he were eyn waer prophete. **Sy** antworde en
spraken to ihesū wy en weten des niet. **Ihesus**
antworde ende sprack to en mēt en sage ik uw
in wes gewalt ick doe dese dingē.

Dat xij. Capittel

Ande he begunde euet to spreken eynē
gelikemisse. **Eyn** mā plārede eynē wyn
stock ende vmb makede den mit eyme
torn en vermedede en den buwlyde en he giek
in vrede lāt ende he sende den knecht in der tijt
to den buwlyde dat he vntfench vā de buwly
den vā der vrucht des wingardes. do si en vnt
fangē hadde si slogen en en lete en ledlich we
der to huys gaen. ende euet sende he to en ey
nen anderen knecht ende desen wundenen sy in
dat houet ende pinigeden en myt laster. ende
euet sende hye eynen anderen: ende desen sloe
ghen sy doet ende wele andere sende hye noch
eyn deyls sloghen si euet dye anderen dye doe
deden sy. **Nu** hadde he noch eynen lieuen soen
en to dem lesten sende he den to en: wāt si sol
den vruchten mynen soen sūder de buwlyde
spreken to eynander. **Desse** is dye etue komē
wy willē en doet slaen ende dat etue wert vnse

Sy vingen en en sloegen en doet en worpen en
 rie de wingarde. Nu voort wat doet de he des
 wingardes. He köpt en doet die bouwlyude
 ende gyft den wingarde den anderen. Iese gy
 niet desse schriftre. Den steyn den de bouwlyu-
 de worpē die is worde to eyme houede des
 winckels. Dyt is gedaen van de hē en is wō
 derlick in vnsen ogen: en sy soechten en to hal-
 den en vruchte de schaer: want sy bekanden
 dat he desse gelikenisse toe en hadde gesacht.
 Sy voleten en en gingen hen en sende to eme
 eyn deyls van den phariseen en van de dyeneē
 herodis dat sy en beuengen in den woerde. Do
 sy weren komē sy spreken to eme. Meister wy
 weren dattu byst waerhafflich ende en achttest
 nyemādes en du en syest niet an de personē der
 mynshē: sonder du bereidest de wech gades in
 der waerheit. Ghehoert de tynse to geue de key-
 ser off en sole wy dat niet geue. He wylste ere
 lptichheit en sprak to en. wat verseeke gy my.
 bringet my den penninck dat ick den spe en sy
 broechten en eme. en hye sprack to en. wes is
 dyt bylde en dye auerschrift. Sy spreken des
 keyfers Ihesus sprack to en. Dar vmb so ghe-
 uet de keyser de dinge de dar sint des keyfers
 ende geuet gade dat dat is gades. en si verwō-
 derden sich van den woerde de he sprak to en
 Ende de saducei de daer sachten dat de vpsēt
 misse niet en si de quemē to eme vragede en en
 sachten. Meyster moyses de schreyff vns. off
 erlike broder stouue en nalere eyn wiff ende en
 leet niet soene dem wyue. dat sin broder neme
 dat wyff en verwekede dat saet fines broders
 ende daer were seuen broeder en de ijerste nam
 eyn wyff en starff en en leet geyn saet en de an-
 der nam sy en starff en en leet ok geyn saet. en
 to gelikerwyse de derde ende die seue nemen sy
 to gelikerwyse ende en lete alle to hope geyn
 saet to de lesten starff ock dat wyff. Dar vmb
 in der vpsān dinge wan si vpsāen welkerem
 is dan dat wyff wāt de seue had den dat wiff.
 Ihesus antworde en sprack. Daer vmb dwele
 gy. gy en weret niet de gheschiffte noch dye
 cracht gades wāt wāner si vpsāent vā de dode
 si en nemē nūmer mā noch wyff si sint als dye
 engele gades in den hēmen vā den dode euer
 dat si wedder vpsāen hebbet gy niet ghelesen
 in de boeke moysi. wan mā got sage vp de bus-
 sche. Ick bin got abrahā got ysaac got iacōt
 en got en is niet der doden sonder der leuendi-
 gen. Dar vmb gy dwelet vele en eyn van den
 schriften de de desse hadde gehort vragede Dye
 sach dat he en wael hadde geantwert die ne-
 kede sich eme ende vragede en wat dat were
 dat aller ijerste gebot. Do antworde vnsē here
 Ihesus wāt dat aller ijerste gebot is. Hore ys-
 rahel din here got de is eyn got en hebbe lyeff

dine got vit ganssem herte en vit ganser dinre
 sielen en vit gansen dine gedancke en vit gans-
 ser dinc cracht dit is dat ijerste gebot. ende dat
 ander gebot is dessem gelick hebbe lyeff dinen
 neysten als dy seluen geyn groeter gebot en is
 dan dat. En die schre sprak to eme. Meister
 du heffst woel gesacht in der waerheit dat ein
 got is en geyn ander en is dan he ende dat he
 werde lyeff geliat vā ganssem herte en vā gan-
 ser vernufft ende vā ganser siele ende vā ganser
 sterckde en den neysten lyeff to hebben als sik
 seluen. dat is meer dan alle de gāse offer en of
 feringe. Ende doe Ihesus sach dat he wifflick
 geantwert hadde sprack he to em. Du en bist
 niet verre vā de rike gades. dat is vā der waer-
 heit. Lende nyemāt en dorste en voort mer vrage
 Ihesus antworde en lerde in de tēpel en sprak
 in welker wysē sage de schriben dat Christus
 sij de soen dauids. Wāt dauid sprickt seluē in
 dem hylligē geiste. Die here sprack to mynem
 here sitte to minre rechterē hāt bys dat dat ik
 setre dine vyāde eyme schemel dinc voete dar
 vmb dauid heet en seluen eyn here waer vā is
 he dan sin sone sende vele schare horde en gern
 Ende he sprek to en in sinte lere hoedet uw vor-
 den schriben de dar wyllent gaen in langē cley-
 deren ende gegroet werden an de marckede en
 wyllent sitten in den synagogē in den ijerste sto-
 len ende de ijersten sittinge hebben in de auēt etē
 Die welke do: toninge der hyllicheit verlimde
 de hysere. dat is de guedere der wedewe. In
 der dem schime des lāgen gebedes desse vntfan-
 get dat lengeste ordel. Ende Ihesus sat tegē
 den geltstock ende sach wo dat volck dat gelt
 warp in de geltstock en vele rike de worpē mā
 mich dick dar i en do eyn arm wedewe was ko-
 mē de leide dar i twe ort dat is eyn hellick. he
 reep to samē sine iungerē ende sprak to en. w
 waer sage ick uw dat desse arme wedewe mer
 heffte gelecht in den schat dan alle dese andere
 hebben ghelecht in den schat: wāt alle hebben
 si gelecht vā dem dat en is auerulodich: sonder
 alleynē de wedewe heft alle dat dat in gegeue
 dat si hadde vā etē armode alle etē gansē netin-
 ge

¶ Dar dertypede Capittel

Onde doe he vit ginck vā deme tempel
 eyn vā sinen iungeren sprack to eme
 Meister sye wye de steyn sint en wie de
 gebuue sint. Ihus antwerde en sprack to eme
 Spestu alle dese grote ghebuue: ein steyn en
 wert niet gelate vp de andere he en werde toe-
 brake. En do he sat an de olyberge tegē de tē-
 pel petrus en iacobus en iohānes en andreas
 de vragede en sonderlinge Sage vns wanner
 werden ghedaen desse dinghe: ende wat wert

Dat ewangelium.

dat teykē wāt alle desse dinge merdē geschypē en vullendet. Ihesus antworde en begunde to sagen. Syet dat uw nyemant vozeyde wante vele kōmen in mynē namen sagende. Ick byn Cristus en werdē eret vele vozeydē. want wan gy hoert die stride en de woerde der stride vru chytet uw niet want dat moet also geschypen. sonder dat is niet dat eynde want dat volck sal vp staen tegen dat volck. en dat rike tegē dat rike. en werden erdbeuinge doz die stede en hū ger: dit sint anbeginne der noet: sonder syet to uw seluen: want sy leuēn uw toe den wēde en gy werdet geslagē in den synagogē: en werdet staen voer den koningen en voer den richteren vmb my en to eynē getuychnisse. en dat ewan gelium moet to dē hēsten werdē gepredeket vnder allen luydē. Wan sy uw voeten gheleuert mi en wylt gedencken wat gy redet want to der stont wert uw gegeuē dat gy sprekē want gy en sint niet de daer sprekēt. Sonder de hyl lige geyst: want de broedet leuert den broedet in den doet. en die vader den sone. en dye scene staent vp tegen vader en moder en pinigent sy myt dē dode en werdet in hat allen luydē vmb mynen namē. Sonder die dat myt gedult sy det ende sich vthalt bys an dat eynde de wert behalden. en wanner gy syet de vnumlike ver sturinge staen dar sy niet en sal staen die daer leeft de vnumlike den. de dar sint in iudea de vly en to den bergen en de dar is vpdē dake de en styget niet aff in dat huys: off gept. dat vech teswat neme darinne. en de dar wert wesen an dē acker de en khret niet wedder to rugge sik to nemen sine cleider. We den swangerē ende den sugendē vrouwen in den dagē. Sōder byd der dat uwe vlucht niet en kome in dē winter want in den dagen solen sulke bedroeffnis sijn des gelikes niet gesypen en sal werdē van anbe ginne der creaturen de got makede bys huyde noch werden. en en hadde de here niet ghekoet de dage dar en wer geyn creature selich ge bleuen. sonder vmb der viterweldē de he vituez karen hefft. hefft he gekoet de dage ende off ock yemant sachte syet he is cristus. Syet to ghelouet des niet. want dat staen vp valsche cristen en valsche propheten en geuet teykē en wonder uw toe weleiden off dat moechre sijn ock de viterwelden. Dar vmb nemet waer ik hebbe uw voersacht alle dinck en in dē dagē na desser tribulacien so wert de sonne verduy sstēren. en die man en gysst niet sinen schijn en de sternen des hēmsels werdē aff vallen. en dye cressre die dar sint in den hemmele de werdē be weget. en dan werden sy syen den sone des my schen komē in den wolckē myt māniger crafft ende glotien. ende dan sendet he sinen enghel myt balsuen en sammelt sine viterweldē vā dē

vet winden vā der hogedē der erdē ende to der hogedē des hēmsels. Sonder van dē vygetoe me leet de gelikenisse to sin. en als sin twyger nu beginnen to wassen en de louet to vitspringen so bekenne gy dat nekende sij de somer. Als ock gy wan gy syet dese dinge: soe wetet dat dat nekende is in den doeren. Vorwaer sa ge ick uw. Dyt geslechte niet en vergaet bys dat alle dinck werden gedaen. Hemmel ende erde werdē vergaen: sonder myn woet en weet niet vergencklick. Sonder vā dē dage off der stonde en weyt nyemant. noch de engel in dem hemmel noch de soen sonder de vader. dat is de driualdicheit. Syet wakēt en bedet wante gy en weten niet wan de tijt is. want als eyn man de daer ginck in vrende lant ende weleet sin huys en gaff de ghewalt eynes pegelicken werckes sine knechte en getoet dē doerwech ter dat he wakede dar voer. wakēt want gy en wetet niet wāner de hēre des huyses kōmen de is spade off to der mydder nacht off tho der hauen craet. off vroe vp dat hēre snellick que me dat he uw niet slapen en vinde. Dat ik uw sage. allen sage ick wakēt

Dat. xiiij. Capittel

Dat na tweyn dagē was de paeschdach en de ouersten priestere en de schriben soechte in welker wyse sy en heldē mit valscheit en dode dē en spreken niet an dē boech tijtliken dage dat vyllichte niet en werde eyn vploep vnder dē volcke. en do he was in betha men in deme huysē symonis des vitsettigē. en dar rastede. Eyn wyff quā de hadde eyn buffē myt saluen de kostliken nardipisaet. sy brack vp de busen en goet de saluen vp sin houet. en dar weren eyn depls de nemen dat vp mit vn werdicheyt en spreken vnder en seluen. waer vmb is geschypen de wstotinge der saluē. wāt de saluē mochte verkofft sijn worden mer dan vmb driehūdert penninge ende woede gegeuē den armen: sy tozreden sich wedder sy. Ihesus sprack to en. welaet sy waer vmb sint gy kroet sam vp sy. Hoet eyn guet werck hefft sy ghe daen an my. want de armen hebbe gy alle tijt by uw ende moget en woel doen als gy wylt. sonder my en hebbet gy to allē tijden niet. Dat sy hadde dat de de sy. want si voquam toe sal uinge myn lyff to der begrauinge. Vorwaer sa ge ick uw. waer dyt ewangelium ghepredket wert in alle der werlt en dat wert verūdiget dat sy dit hefft gedaen in sinre ghedechtnisse. En iudas scarioth eyn vā den twelue de geck hen to den ouersten der priesteren dat he en en leuede. Do sy dat hoede sy wordē veruouwet ende sy gelaueden eme gelt to gheuen. ende he

sochte in welker wise dat hy en bequemlikest
 leuerde: en an de ersten dage des vngedeyf-
 den broits do si offerde off begingē dat passche
 dye iūgerē vragede en spreken to em. war wolt
 du dat wy gaen en bewiden dy dattu etes dat
 passch lam. En hy sande twe van synen iūge-
 re en sprak to en. Gaet in dye stad ende uw ene
 moet eyn man dragende eyne vleeschē mit wa-
 tere nauolget em. en war hy ingat: dat selues
 spraket to de herē des huyses. dy meyster spre-
 ket: war is myn rastinge dat ik ete dat pasche
 lam myt mynē iūgerē. en hy let uw sven eyne
 grote ete kamere dat bereidet dat vns. en sine
 iūgere gingen hen en quamē in die stad ende
 vunden als hy hadde gesacht: en bewidede dat
 pasche lam. en do dat auent was. hy quā myt
 de twaluen. en do sy seten en eten. Ihūs sprak
 to en: voerwar segge ik uw. dat cy vder uw mit
 my et dy my wert verrade. en sy begunde to tru-
 nē: en em. eyn yselik. Iūderliken to seggē: byn
 ik dat. Hy sprak to en. ey rā de twaluē die dye
 hant myt my steekt in die schuttel. en voerwar
 die soen des mynschē geit als dat geschreue is
 van em. Sunder we de mynschen doch de dye
 son des mynschē geleuert wert. beter wert en
 dat hy mynsche nye were gebare. En do sy etē
 Ihūs nam dat broet en benediede dat en brak
 dat en gaff dat en en sprak. nempt dyt is myn
 vleesch. en hy nam den kelck en dankde gade
 en gaff en de: en sy drūken alle vpt em. ende hy
 sprak to en. dyt is myn blot des ingen restamē-
 tes dat dat wert vergatē voe mānichē. myn-
sehen. Voerwar segge ik uw dat ik nu mit me
 en fall drinke van de gesechte dys wijnslocks
 bis an de dach dat ik en nye drinke in de rijke
 gades. Do sy hadden gesecht dat loff gades si
 gingen vpt an de olijberch: en ihūs sprak to en
 Alle wert gy geschant. dat is in sunden val-
sende. In deser nacht. want dat is geschreue: ik
 slae den herde en dye schape werde verstrowet
 Dat na wen ik wedder vp sta. so wyll ich uw
 voegaen in galilea. En Petrus sprak to em. off
 sy alle werden geschant: sunder ik niet. en ihūs
 sprak to em. Voerwar segge ik dy i deser nacht
 et dye haen twye krepet: du heft my drijaell
 verloenet. En solde ik myt dy steruen ik en loe-
 ne dynre niet. en sy spreken alle alsoe gelijcker
 wise. Hy quemē in eynen acker dye het ghesa-
 mani ende hy sprack toe synen iūgeren: sietet
 hie so lange bys dat ick bede. Hy nam mit en
 Petrum Jacobum ende Johannem ende hy be-
 gunde to beuen ende erschreckede ende sprack
 to en. Myn sele is bedroet bys in den doet. ent
 holdet uw hie ende waket. Ende do hey was
 voegegan en wemich: hy vvel nedder vp die
 erde ende bat off dat moechte sijn dat van em
 gingē dye kelck der pyne ende sprack. Vaeder

vader alle dinck sint dy mogelick: myn deffen
 kelck van my. euer niet als ick wyll sūder dat
 du wilt. ende hy quam ende vant sy slapen. en
 de hy sprack to Petro. Symon slepestu. moch
 stu niet waken eyne stunde myt my. Wacket
 ende bedet dat gy niet koempt in bekoringhe.
 voerwar dye gepst is bereyt: euer dat vleisch is
 kranck. Hy gynck anderwerff en bat dat selue
 voer sprekende. hy kiede wedder to dem ande
 renmale ende vant sy slapen. want ere oughen
 warē besweret ende wusten niet wat sy en ant-
 werden solden. ende hy quā to dem derde male
 ende sprack to en. slaepet ende rastet nu. des is
 genoch dye stunde is komen. syet dye son des
 mynschen wert geleuert in dye hande der sun-
 dere. dat is der ioeden. Staet vp wy solle ga-
 en. syet dye my wert dye is na hie by en noch
 do hy sprak iudas scharioth eyn van den twal-
 uen dye quam en wel schare myt em. myt swe-
 den kusen ende steuen: gesant van den ouerste
 priesteren ende van den scriben ende van den
 oiden. ende dye vereder gaff en eyn reken spre-
 kende. welchen den ick kusse dye is dat den hol-
 det gy ende voert en wijsliken. ende do hy was
 komē to hantes nekede hy sick to em en sprak
 God grote dy meester ende hy kussedē en: ende
 sy leden dye hande an Ihesum ende hyelden en
 ende eyn van den vmbstenderē. als Petrus.
 I dye wiche vpt sijn swert ende sloch den knecht
 des ouersten priesters ende hiwe eime aff eyn
 oer. Ihesus antwerde ende sprack to en. als toe
 eynen moeder sijt gy vptgegangen myt swe-
 den en myt kusen my to vangen. dagelick was
 ick lerende by uw in dem tempele. ende gy en
 hyelde my niet. Sunder vp dat dat dye schreife
werde veruult. do verlyeten en dye iūgere en
 de vluwen. Euer eyn iūgelinck. dat was Ja-
cobus. I volgede na beleydet myt syndael auer
 sijn bloet lijff. ende sy hyelden en: hy verlyet de
 syndael ende entuloe nackt van en. ende sy vor-
 den Ihesum to den ouersten priesteren: ende al-
 le dye priestere ende scriben ende dye olden qua-
 men to samen. ende Petrus nauolgede em van
 veers inwendich bys in den saell des ouersten
 priesters. ende sath myt den denere by den vure
 ende wernde sick. ende dye ouersten priesterē
 ende alle dye raet dye suchten. valsch. I getuch-
 mis tegen Ihesum dat sye en leuerden toe dem
 doede. ende en vunden niet. Sunder vele dye se-
den valsch getuchnisse tegen em. ende dye ghe-
 tuchnisse en weren niet bequemelick. ende eyn
 derls stunden vp ende brochten valsch getuch-
 nisse tegen em sprekende. wy hoerden en seggē
 ik wyll affbreken desen tempell gemackt myt
 der hant ende den wedder bouwen na drien dage
 eynen anderen niet ghemacket myt der hant
 ende et getuchnis en was niet bequeme. ende

de ouste priester stāt vp i dē middel en vragede ih̄m sprekēde. Antwertstu eyn woord mit to desen dingen die dy werde vorgewoepē vā de. **H**y sweich en en antwerde em niet. **A**nderwerff vragede en dye ouerste priester en sprak to em. **H**ystu x̄ps des gebenediden soen gades. **I**h̄s sprack to em. ik byn yt. en gy werdet syen den soen des mynschē sitende to der rechterhāt der crafft gades. en komēde in den wolken des hē-mels. **I**n dē leste ordelē dye ouerste priester dye to reyt syne cleider ende sprak. wat behouē wy mer getuchnis. **G**y hebt gehoort gades lasteringe wat dunket uw nu gued. **H**y ordeldē en alle dat hy were schuldich des dodes. en sy begundē en alle to verspyen en bedeckdē sijn an gesicht en slogen en myt halslegen en seden to em. prophete rns. en dye dener slogen en mit backenslegē. en do Petrus was hie nedden in dē saell. eyne vā den megedē des ouersten priesters dye quā. en do sy sach Petru dat hy sick wermdē. sy sach en an en sprak. en werstu niet by **I**hesu van nazareth. **E**n hy welsackden des sprekende. **I**ck en wet niet. noch en kenne niet wat du sechst. en hy ginc vit vor den saell en die hane kreiede en anderwerff do sach en eyn ander derue. sy begundē to seggen dē vmbstēdē rē. vorwar dese is ock eyn vā den. en hy welsakede des euer. en ouer eyne cleyne wyle dar na dye dar stunden dye spraken to Petro. vorwar du byst vā en. want du byst ok eyn galileysch man. hy begundē to vloken. **D**at is sick to ver-maledyen. lēn to sweic. ik en weet niet van den mynschē dar gy van segget. ende cuet to hant kreiede dye haen. ende Petrus dachte an dye worde dye em **I**h̄s hadde gesecht. **E**r dat die haen trij kreyet so welsakestu mynre to drijen malen. ende hy begundē to weynen.

Dat. xv. capittel

Ende to hant do id morgen wart dye ouerste priester myt dē oldē en myt den scribē en myt all dē gemeynē rade. dye makdē eynē raet. **H**y bundē **I**h̄m en voerden en en leuerdē en pylato. en pilatus vragede en. bystu eyn konink der ioede. **H**i antwerde en sprak to em. **D**u sechst dat. en die ouste priester auer sedē en i māningē dingē. **E**n anderwerff vragede en pilat? sprekēde antwertstu niet ey wort. **E**n in wo well dingē sy dy beschuldigē **I**h̄s en antwerde niet eyn wort. allus dat sick pilatus verwiderde. sunder hy hadde gewoēheyt eynē lostolaten vā der geuāgenē doch dē hochtijt. likē daeh. welkerē dē sy woldē hebbē. sunder ey was geuāgen dye was gehetē barabas. dye was mit dē vploperē. in dē lope hadde hy gedaen eynē doetslach. en do dye schar was vpgēgag en. sy begundē to biddē vmb eynē geuā

gē los to werde als sy gewālick werē. en pilat? antwerde en en sprak. wylt gy ik laet uw loes dē konink der ioeden. wāt hy wuste dat en dye ouerste hadden geleuert vā hares wazē. **H**ander de bischope bewege dē dat volk dat hy los lebe barabā. pilatus antwerde en sprak to en. wat wile gi dan dat ik do dē koninge der ioede en sy rēpē alle. cruceige en **P**ilatus sprak to en. wat quades hēte hy dā gedaē. sy rēpē mer. cruceige en **E**n pilatus woldē geuechden dē volke. hy lyet em loes barabā. en ih̄m leuerdē hy en gellagē myt geyselen dat hy worde gecruciget. en dye ritter. **D**at sint dye knechte. vordē en in dē hoff des richthuses en sameldē all dat volk. ende deden em an eyn purpurē cleyt ende vlochtē eyn dorren croen en sate sy em vp en begūden en to groē. **S**eggēde. **G**od grote dy konink der ioede. en sy slogē em sijn hoesft mit dē rēte. en verspeydē en. en neigēde de knye en antedē en. en dar na do sy en hadde bespottet sy togē em vpt dat purpurē cleit en dedē em an mit syne cleiderē en vurdē en vpt dat sy en cruceigeden. en sy dwangē eynē vogaende myt namē symō cyreneus komēde vā dē dorpe de dar was vader alexandri en ruffi. dat hy neme sijn cruce en voerde en an die stede golgata. dat is eyn stede der dodinge. en sy geue em gemirredē wijn to drinken en hy en nam des niet. **D**o si en haddē gecruciget. sy deildē syne cleyder en leden dat loth vp dye wem. dat velle. ende dar was de derde stude en se cruceigēde. **D**at tehē syne sake was geschreue. eyn konink der ioede. **E**n sy cruceigēde twe sekeret mit em. den eynē to der rechter syden. en den anderē to der lichterē. en die schriftt wart veruult de dar spak. en hy is geachtet mit den boesen. **D**ie dat voert gingen de vloeden em en schudden er houet en sprekē. **D**aeh de dar to brient den tēpel gaedes en wedderbuwet den in dryen dagen. make di seluē gesunt. syge aff vā dem cruce. **T**o gelijker wijse de ouerste priester bespottēde en ende spraken myt eynander myt den scriben. **D**ie anderen makdē hy gesunt. sick seluen en kan hy niet gesunt gemaken. **C**hristus die konink ysrahel de stige nu aff van dem cruce dar wi syen ende gelouen alsoe. **E**nde de dar weren gecruciget mit em de bespotten en ock. ende vmb die seste stunde worden duisternisse doch alle dye werlt bys to der negender stunde. ende vmb de negende stunde **I**hesus rēpē mit eynre groter stemme sprekende. **H**ely hely lamazabatani dat is also vele gesproken. **M**yn god myn god war vmbhestu my verlatē. eyn deils vā den vmbstēderē de hoerdē dat en spraken. syet hi roept helias an. to kant hēp eijn ende vulde eynē swam mit etike. hie sate en an eime rode. hie gaff em den dranck sprekende. laet sijen oft **H**elias

Marci

kome en en vns neme hier aff. en ihesus myt groter stemen voerschedede. En die vine hāk des tēpels reet sik int weydel vā bouē dal wāt vnder Do euer sach cēturio die daer stunt entegen dat hy also riep en was verscheydē hy sprak **Do** waer dese mische was die soē godes Daer wāt oek vrouwē daer vā veriges vnder dē was maria magdalena en maria iacobi des cleynē en die moeder iosephs en salome Do he was in galilea si nauolgedē em en dyende en en āder vele die my een āder warē vp gegāgē myt em to ihelīm. etnde dat nu was spade wor dē. en dat was die stille vridach die daer was voer dē sabbot iosep vā armatia een edelik vyt dē houe quā die selue was een iūger ihūs ende waerde des rike godes. die gink koelike toe pilatū en bat dē lichaē ihū Pilatus die wūder te sik off hy nu doet ware en als cēturio to em gink do vragede hy em off hy nu wāt doct en do hi dat hadde wrstādē vā cēturio. hi gaff iosep dē lichaē en iosep koffte een sindael en nam en aff en wāt em i dē sindael en leide en in een graff dat daer was vtgehouwē in enē steē en wētēde enē steen an die doer des graues ende maria magdalena en maria iosephs die sagen waer hy wart gelacht. **Cap. xvi. Ca.**

Ende do die sabbot ewech was maria magdalena en maria iacobi en salome die koffte salue en quame dat si ihesū saluedē. en an enē dach der wekē seer vroe que mē se to dē graue als die sūne was vpgangē en sprakē to een āder. we wētēl vns af dē steē vā de doer des graues. si sagē den steen aff gewē tel. **doer dē engel** iermslike hy was gās gew et **hy** gingē an dat graff en sagē enē iūgelink **dat is enē engel**. **shitē** to dē rechter hāt ge cledet myt wittē gewāde en si verschrēden. **hy** sprak to en. met en wilt verschrēkē gy soe ket hier ihesū vā nazaret dē gecruēgedē hy en is niet hier hy is vp gestāē. siet dye stede daer hy hefft gelege. sūder gaet en segget dit sinē iū geren en **Petro**. dat hy ga voer in galilea daer werde gy en sien also hy uw hefft gesacht **hy** gingē vyt en vluen vā dē graue wāt de verscri kinge en vruchte hadde se bestāē en se en sedes mināt wāt si vruchtedē sik. sūder **ihesus** stūt vp ro an dē eersten sabbot en opēbaerde sik toe de eersten marien mag dalenen van der hy hadde vyt geworpē seue duuelē. **dat sint alle sūde**. **se** gink en verkūdigede dat dē ādē die myt em warē geweest die daer clagedē en we nedē ende doe se hadde gehoert dat hy leue de ende waer gesien van er se en gelooffdē dē s niet. **nae** desen wart hy euer erit tweek geopē baert dye daer wandert den in enet anderen ge stalt ende gingen in een drop ende gingen en de voertkundygede nt den anderen en si en ge

loeffdē dē oek niet. to dē lestē do di. xi. raste den ihūs apenbarde sich en en verwāet en eren vngelouē en die hardicheit eres hertē dat si ni et en geloffdē den die en sedē dat hy vpgestā dē were. en sprak to en **Gaet** vyt en prediket dat ewangeliū in all der werle allē creaturē. **dat is dē** mijnschē. die dar gelouet en wert ge dopt dye wert beholdē. sūder dye niet en gelo uet die wert verdoempt. wāt dese tekē volgen na dē dye dar gelouē. sy werpē vyt die duyuele in mynē namē. sy spreke myt migē tungē. sy ne men ewech dye slangē. en off sy ichtes wat wr giffemisse drinkē dat en schadet en niet. sy legē die hēde vp die siekē en sy werdē gesūt. **En** die hē ihūs dar na do hy hadde gesprakē myt en hy wart entfangē in den hēmel en sittet to dē rechter hāt gades. **Sūder** sy gingē in allē endē predikē myt dorckwerki ge des herē en beste digen dye predicate myt dē nauolgedē teken. **Hy** hefft eyn eynde **Marcus** die ewāgeliste

Hy begynt dye voerde ouer den ewan gelisten **Lucam**.

Ope hilge ewāgeliste **Lucas** is gebaren vyt dē lādē **Syria** vyt der stad **Anthi ochia** die dar is dye hofst stad des ko ninckrijkes **Syria**. en dye selue is gewesen vā kunste eyn arste. oek is hy geweest eyn iunger der. xij. apostell besunder **Petro** en **Paulo** wāt hy hadde en nageuolget to em voer gāge crist likes gelouē bys in den doer. **Die** selue **Lucas** hefft dē hētē gedpyent en besunder want hy en hadde gepu wiff gehat to der ee noch kinder. wedder kinder in der ee noch vyt der ee. en die selue **Lucas** do hy was. lxxiij. iar olt do starff hy in dē lādē **bithymia** dat vortiden hēt **myg donia**. sūder nu het men dat dat grote frāgia en hy was vull des hilligen gestes dar na eues also **Matheus** dye ewāgeliste hadde geschre uē sijn ewangeliū in dem iōdischē lande in he breischer sprake. en **marcus** hadde geschreuen sijn ewangeliū in welschē lande in grekischer sprake. **Dar** na wart vermaent **Lucas** van dem hilgen geiste dat hy schreiff dat ewāgelium in dē deilē **achaie**. dat is in grekyschlāt. wāt dat koninckrijck **grecia** hadde vnder em. vij. ende der lāt eyn is **achaia** en hy hadde gegeuē to be duyde in dem anbegyn syus ewāgeliums dat vor em ander ewāgelij. besunder **Matheus** en **Marcus** synt geschreue er dat hy schreiff van dem seluen **lucas** is dat inne geweest eyn vōde tinge en vermaninge alre meyst to schriue na dem vōrgaende ewāgelij dat hy wolde dat de waerheyt. **des ewāgeliums**. **In** nutlicq ende koetlick wōrde begrepen. **Ed** der darumb was dat dye sake darumb hy ordmerde dye ewan ghelysche hystorie alre meyst. dat hey wolde